

Δεκέμβρης 2008: Η εξέγερση που ήρθε από το μέλλον

Γιάννης Μηλιός¹

Ο Δεκέμβρης 2008 δεν έγραψε απλώς ιστορία. Έδειξε και δείχνει το μέλλον της Ελλάδας και της Ευρώπης, του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού.

Η εξέγερση της ελληνικής νεολαίας και μεγάλης μερίδας των εργαζομένων και ανέργων υπήρξε το ηχηρό «φτάνει πια!» στην κτηνωδία του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού, την εργοδοτική ασυδοσία και την κρατική τρομοκρατία που χαρακτήριζαν την ελληνική κοινωνία για τουλάχιστον δύο δεκαετίες, και που τελικά «ολοκληρώνονται» σήμερα με τα «Μνημόνια» και τη συγκυβέρνηση από όλες σχεδόν τις καθεστωτικές δυνάμεις, ανεξαρτήτως λαϊκής εντολής.

Ο «αόρατος εχθρός» ήρθε ξαφνικά στην επιφάνεια, σε μια στιγμή που οι διαχειριστές της αθλιότητας των πολλών και της «ανάπτυξης» των λίγων, πίστευαν ότι είχαν εξασφαλίσει τη «συναίνεση των κοινωνικών εταίρων».

Ο πρώτος «στόχος» της εξέγερσης ήταν φυσικά η διογκούμενη κρατική βία. Είναι χαρακτηριστικό ότι την περίοδο 2003-2007 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καταδίκασαν την Ελλάδα εννέα φορές για κακομεταχείριση και παράνομη χρήση όπλων από αστυνομικούς. Κατά την ίδια περίοδο ερευνήθηκαν πειθαρχικά 238 καταγγελίες κατά αστυνομικών και αποτάχθηκε μόνο ένας, ενώ υπήρξαν μόνο 2 πρωτόδικες καταδίκες. Από 99 περιπτώσεις χρήσης όπλων από αστυνομικούς 12 άτομα σκοτώθηκαν και άλλα 27 τραυματίστηκαν.

Οι εξεγερμένοι προχώρησαν βέβαια πολύ πέρα από την καταγγελία της κρατικής βίας και τις επιθέσεις στα αστυνομικά τμήματα. Η δολοφονία του δεκαπεντάχρονου μαθητή συνδέθηκε άμεσα με την αλαζονεία του κεφαλαίου. Οι επιθέσεις στις τράπεζες, που συμπυκνώνουν την κυριαρχία του χρήματος πάνω στις ανάγκες των ανθρώπων, υπήρξαν λυσσαλέες. Την ώρα που το κράτος παρακαλούσε για φιλειρηνικές και συμβολικές διαμαρτυρίες, οι εξεγερμένοι έψαχναν σε ποια δημόσια κτίρια της γειτονιάς

¹ Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο ΕΜΠ. Διευθυντής της τριμηνιαίας επιθεώρησης *Θέσεις*.

τους θα έκαναν κατάληψη ή επίθεση. Με κάθε τρόπο προσπαθούσαν να δηλώσουν πως ο εχθρός είναι παντού.

Ο Δεκέμβρης έφερε στην επιφάνεια την κρίση αναπαραγωγής της καπιταλιστικής σχέσης. Η σύνθεση των εξεγερμένων και οι πρακτικές τους ήταν δείκτες του αδιεξόδου της καπιταλιστικής κοινωνίας. Οι εξεγερμένοι είναι οι προλετάριοι των οποίων το μέλλον είναι μονίμως επισφαλές. Η κατάσταση τους δεν είναι παρά το «no future», που απειλεί πλέον ολόκληρη την εργατική τάξη, αλλά ακόμα και μερίδες των μεσαίων στρωμάτων, και επομένως απειλεί ταυτόχρονα και την ίδια την κεφαλαιακή σχέση, την αναπαραγωγή του συστήματος. Η γενικευμένη συνθήκη που επικρατεί στην εργασία είναι η *επισφάλεια*.

Ως εκδήλωση της κρίσης αναπαραγωγής της (καπιταλιστικής) κοινωνίας, ο Δεκέμβρης έδειξε όμως και τα όρια μιας εξέγερσης που δεν μετατρέπεται σε διαδικασία μετασχηματισμού και κατάργησης των κυρίαρχων κοινωνικών δομών. Οι βίαιες συγκρούσεις με την αστυνομία δεν είναι *από μόνες τους* επαναστατικές, όπως εξάλλου καμία άλλη δραστηριότητα από μόνη της δεν είναι επαναστατική.

Ο Δεκέμβρης 2008 άφησε μια σημαντική παρακαταθήκη: Την ανάγκη για αναζήτηση ενός οράματος ζωής έξω από (και σε ρήξη με) την καπιταλιστική βαρβαρότητα.

Με τον τρόπο αυτό προβάλλει ως άμεση αναγκαιότητα η αποσύνδεση των αναγκών από το κέρδος και την «ανταγωνιστικότητα», δηλαδή η υπεράσπιση της οργάνωσης των κοινωνιών με γνώμονα την ελευθερία ικανοποίησης των αναγκών και όχι με βάση τον ψυχαναγκασμό της αξιοποίησης των κεφαλαίων.